

**MEDOBČINSKI URAD ZA VARSTVO OKOLJA
IN OHRANJANJE NARAVE**
Slovenska ulica 40, 2000 MARIBOR

Številka: 35500-9/2016
Datum: 2. 11. 2016

ZAPIS

25. seje Komisije za pitno vodo, ki je bila v sredo, dne 26. oktobra 2016, v dvorani generala Rudolfa Maistra, II. nadstropje Mestne občine Maribor, Ulica Heroja Staneta 1, Maribor

Prisotni: **Simon Štrancar**, direktor Mestne uprave MOM; **Danilo Burnač**, direktor Mariborskega vodovoda; **Željko Blažeka** prokurist Inštituta za ekološki inženiring (IEI); **mag. Irena Kopač**, **Boštjan Rajh**, **Miha Kračun** in **Ines Levačič**, IEI; **Sebastjana Klepec**, Mariborski vodovod; **Ivanka Gale**, Nacionalni inštitut za varovanje zdravja RS, Ljubljana; **Leonida Gregorič**, Kmetijsko gozdarski zavod; **dr. Martina Bavec**, Fakulteta za kmetijstvo in biosintetske vede UM; **Vesna Hrzenjak** in **dr. Nataša Sovič**, Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano Maribor (NLZOH); **Borut Koderman**, Inšpektorat za okolje RS, OE Maribor (IRSOP); **Tatjana Košar**, Inšpektorat za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (IRSKGLR) OE Maribor; **Mirjana Fesel**, Vodnogospodarsko podjetje Drava, Ptuj; **Katarina Polc**, Občina Miklavž na Dravskem polju; **Dejan Tacer**, Nigrad; **Marjan Blassin**, MOM SKP; **Anita Gorinšek**, MOM MTS; **Mitja Kotnik**, Presklipping; **Urška Korošec**, PR MOM; **Brigita Čanč** in **Olga Mravlje**, Medobčinski urad za varstvo okolja in ohranjanje narave (MUVOON);

Odsotni člani komisije: **Benjamin Lorbek**, Zdravstveni inšpektorat RS, OE Maribor; **mag. Nevenka Colnarič**, Ministrstvo za okolje in prostor (MKO), Direktorat za javne službe in investicije, OE Maribor; **prof. dr. Renata Jecl**, Fakulteta za gradbeništvo UM; **mag. Mateja Klaneček**, MOP Direkcija RS za vode, Sektor območja Drave Maribor; **Janja Krajc**, Upravna enota Maribor, Oddelek za okolje in prostor; **mag. Saša Ajd**, Občina Ruše; **Tatjana Kruder**, Občina Hoče-Slivnica; **Marjan Topič**, Občina Duplek; **mag. Franjo Švajger**; Medobčinski inšpektorat; **Mateja Krampač**, MOM, SUP

Dnevni red:

1. Otvoritev seje komisije (Brigita Čanč, MUVOON, predsednica komisije)
2. Predstavitve izvajanja sklepov prejšnje seje komisije (Olga Mravlje, MUVOON)
3. Aktivnosti in rezultati sanacije izlita olja na območju MOM (Željko Blažeka, prokurist Inštituta za ekološki inženiring).
4. Program oskrbe s pitno vodo za obdobje 2014 do 2017 ter Razvojni program oskrbe s pitno vodo od 2014 do 2020 (Danilo Burnač, direktor Mariborskega vodovoda)
5. Poročilo o rezultatih izvajanja imisijskega monitoringa tal, podzemnih in površinskih voda za leto 2016 (dr. Nataša Sovič, Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano)
6. Poročilo: »Vpliv podnebnih sprememb na hidrološko stanje podzemnih voda« in predstavitev dosedanjih rezultatov FREEWAT projekta (mag. Irena Kopač, Inštitut za ekološki inženiring)
7. Problematika nelegalnega parkirišča ob Vrbanski ulici pred drevoredom do šole Zavoda Antona Martina Slomška (Tatjana Košar, vodja OE MB IRSKGLR)
8. Razprava
9. Zaključki in razno

1) in 2)

Uvodoma sta udeležence seje komisije pozdravila predsednica Komisije za pitno vodo gospa Brigita Čanč in direktor MU gospod Simon Štrancar.

V nadaljevanju smo pregledali realizacijo sklepov iz prejšnje seje:

Sklep 1 je bil realiziran. Naš urad je na MOP posredoval apel za čimprejšnji sprejem uredbe o vodovarstvenem območju črpališča Ceršak, v skladu s sklepom:

- Na MOP so dne 20.10.2016 organizirali predstavitev strokovnih podlag za VVO vodnega vira Ceršak, ki so bile izdelane že leta 2014.
- Na sestanku so bila predstavljena vodovarstvena območja, ki zajemajo veliko vplivno območje, vključno s kanalom Mure in potoki, ki napajajo črpališče in kanal.
- Na sestanku smo bili prisotni MOP, pripravljavec uredbe, Geološki zavod RS, kot izvajalec strokovnih podlag, Občina Šentilj, Kmetijski inštitut Slovenije, Mariborski vodovod, Kmetijsko gozdarski zavod Maribor in MUVOON.
- Ugotovljeno je bilo, da je potrebno podatke v zvezi s preseganji metolaklora in terbutilazina, ki jih ima Kmetijski inštitut, dopolniti s podatki imisijskega monitoringa tal, podzemnih in površinskih voda, katerega naročnik je naš urad in pa s podatki notranjega nadzora Mariborskega vodovoda.
- Dogovorjeno je bilo, da občinske službe Občine Šentilj pripravijo vse smiselne izjeme, ki naj upoštevajo v uredbi in so predmet prostorskih aktov občine.
- V zapisniku sestanka pa bo natančno opredeljeno kakšni podatki so še potrebni.
- Uredba bo predvidoma sprejeta v letu 2017, prehodno obdobje za prilagoditev na VVO bo do leta 2019.

Sklep 2 je bil delno realiziran. V skladu s sklepom komisije je naš urad posredoval na MOP pobudo za spremembo predpisov v zvezi s predelavo gradbenih odpadkov. MOP nam je sporočil, da bo pristopilo k pripravi spremembe predpisov o ravnanju z gradbenimi odpadki, zato prosijo za konkretne predloge za spremembo predpisov. Naš urad bo predlog spremembe pripravil še v letošnjem letu.

Sklep 3 je realiziran. Naš urad je v januarju 2016 sestal v ožji strokovni skupini (GeoZS, IEI, Mariborski vodovod, MUVOON), v zvezi z dilemo napajalnega zaledja črpališča Betnava. Iz strani Geološkega zavoda RS so bili ponovno predstavljeni rezultate dosedanjih raziskav. Raziskave so pokazale, da spremljani nivoji podzemnih voda ne kažejo nikakršnega odklona smeri toka od do sedaj upoštevanih pri oblikovanju vodovarstvenih območij. Kljub izgradnji novih vrtin, ostaja neraziskan SZ del dotoka do črpališča, kjer je možen vpliv naselja Nova vas in Radvanje ter tamkajšnjih potokov. Problematika mikrobiološko neskladnih vzorcev (enterokoki, koliformne bakterije) ostaja v vodnjaku Betnava 2 in se v zadnjem času pojavlja še v vodnjaku Betnava 3 in 4.

Po strokovni izmenjavi mnenj smo se dogovorili:

- Za ugotavljanje možnih obremenitev in dotoka podzemnih voda do črpališča, MUVOON v imisijskem monitoringu za piezometer OP – 7 (lokacija na SZ delu VVO črpališča ob Ljubljanski cesti), predvidi izvedbo mikrobioloških analiz, elektroprevodnosti, preiskave izotopov in prisotnost kofeina in karbamazepina (pokazatelji vpliva komunalnih odpadnih voda). Vzporedno pa vse te analize izvede tudi Mariborski vodovod v postopku notranjega nadzora. MUVOON pri Nigradu preveri kdaj je bila kanalizacija na območju Betnave in okoliških naselij izgrajena in o tesnosti kanalizacijskega sistema.
- GeoZS posreduje na MUVOON sugestije za naprej, se pravi kakšne raziskave in ukrepe je potrebno povzeti, da bi se stanje na območju črpališča Betnava izboljšalo.
- Odprta ostaja tudi pobuda za spremembo vodovarstvenih območij, dokler ne pridemo do konkretnjših rezultatov.

Sklepa 4 in 5 sta povezana s prejšnjim sklepom in sta bila realizirana. O rezultatih nepravilnosti na kanalizacijskem omrežju na celotnem območju bivšega Talisa in sicer priključke v Ljubljanski ulici, interne priključke, ponikovalnico padavinskih voda pri Hotelu Betnava ter območje Dvorca Betnava, je poročal g. Tacer iz Nigrada. Nigrad je pregledal kanalizacijski sistem Jadranske ceste in ugotovil, da ni bistvenih napak, ki bi imele vpliv na pretočnost kanala. Lastnika avtopralnice na tem območju so opozorili na zahtevo po izrednem vzorčenju odpadnih voda iz pralnice, glede na Odlok o načinu opravljanja lokalne gospodarske javne službe odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode. Nevarnost pa predstavlja greznica in neurejena kanalizacija na območju Gradu Betnava.

Sklep 6 je bil realiziran. Direktorica MUVOON je v skladu z ugotovitvami iz prejšnje seje komisije, direktorja MU seznanila, da manjka regionalna strategija o ohranjanju vodnih virov, zadostnih količin pitne vode, alternativnih virih, nujnem vzdrževanju vseh črpališč, aktivni zaščiti in o problematiki financiranja vseh teh potrebnih aktivnosti. V skladu z navedenim je bil v nadaljevanju sprejeti še sklep 7 in sicer, da Mariborski vodovod komisiji predstavi Program oskrbe s pitno vodo (2014 – 2017) ter Razvojni program oskrbe s pitno vodo 2014 – 2020 (sept. 2013) s prilogo Predlog regijskega projekta za vključitev v kohezijo 2014-2020 - regija Podravje (vodooskrba v SV Sloveniji), ki je priloga k predmetnemu Programu oskrbe s pitno vodo 2014-2017. Programe oskrbe s pitno vodo bo v 4. točki predstavil direktor Mariborskega vodovoda g. Danilo Burnač.

Sklep 8 je realiziran. Naš urad je v letošnjem letu izpeljal javni razpis za izvajanje imisijskega monitoringa tal, površinskih in podzemnih voda. Na razpis se je prijavil en izvajalec in sicer Nacionalni

laboratorij za zdravje, okolje in hrano s podizvajalci. Z izvajalcem se na podlagi letnih programov sklepajo pogodbe. Imisijski monitoring sofinancira poleg MOM še 13 občin, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz sistema Mariborskega vodovoda. Poročilo izvajanja imisijskega monitoringa za 2016 je bilo predstavljeno v 5. točki te seje komisije.

Sklep 9 izvajanje monitoringa podzemnih voda črpališča Ceršak se realizira v sklopu imisijskega monitoringa, kar je bilo predstavljeno v 5. točki te seje.

Sprejet je bil sklep:

Sklep 1: Ko bo znan nov lastnik Gradu Betnava se MUVOON z njim dogovori o nadaljnjih aktivnostih za ureditev te problematike. Po potrebi se vključi okoljska inšpekcija.

V nadaljevanju so potekale predstavitve po dnevnem redu.

3)

Gospod Željko Blažeka je podrobno predstavil sanacijske ukrepe po izlitju večje količine kurilnega olja iz dovodne cevi rezervoarja na dvorišču občinske stavbe. Dosedanja faza sanacije je bila usmerjena v preprečevanje odtokanja izlitega olja in onesnažene podzemne vode v črpališče pitne vode Vrbanski plato. V ta namen je vzpostavljena mreža piezometrov za nadzor nad premikanjem onesnaženja in dva vodnjaka za vzdrževanje depresije v podzemni vodi. Depresija povzroči, da se izlito olje steka v najnižjo točko depresije, k vodnjakoma iz katerih se olje izčrpava. Depresija je tako dimenzionirana, da onesnaženo podtalnico in lečo olja, ki plava nad podzemno vodo zadržuje na območju stavbe MOM. Monitoring kakovosti podtalnice v okolici izlita kaže, da so ukrepi zadrževanja olja v depresiji uspešni. V podzemni vodi, kjer olja niso bila vizualno zaznana, je bila opravljena analiza na lahkohlapne aromatske ogljikovodike (BTX) in policiklične aromatske ogljikovodike (PAH). Nobeden od parametrov, ki jih opredeljujejo pravilnik o pitni vodi ni presežen oz. so pod mejo detekcije.

Izčrpana voda iz vodnjakov se preko lovilca olj spušča v kanalizacijo MOM in teče na CČN. Kemijski parametri ustrezajo celo pogojem za izpust v okolje (če bi imeli na voljo ustrezen recipient).

Premikanje olja nad podzemno vodo je takšno, da se v 14 dnevni intervalih izčrpa cca 80 l olja.

Samo sekundarni stroški obdelave izčrpane vode iz vodnjakov v CČN Maribor znašajo na letni ravni cca 450.000 EUR. Po istem kanalu, v katerega se spuščajo izčrpane vode iz vodnjakov že danes tečejo vode potočkov iz Kalvarije, Treh ribnikov najmanj v enaki letni količini, za kar MOM plačuje tudi najmanj 450.000 EUR/leto. G Blažeka je predlagal, da se v okviru interventnih ukrepov izvede izpust meteornih voda iz parka in črpanih voda iz MOM neposredno v Dravo. Investicijo ocenjuje na 500.000 EUR.

Pričujoča ekološka nesreča je sicer obvladana in trenutno ne ogroža vodnega vira Vrbanski plato. Le ta je v celoti odprt proti mestu in izpostavljen morebitnim podobnim incidentom.

Vrbanski plato je tudi opredeljen kot rezervni vodni vir za primer izpada vodnih virov na Dravskem polju zaradi zgrajene prometne infrastrukture in nameravane nadaljnje industrializacije območja Dravskega polja. Ob izgradnji AC sistema je DARS že zagotovil finančna sredstva za opredelitev rezervnega vodnega vira na Vrbanskem platoju, ne pa za izgradnjo njegovih komponent. Dela na pripravi dokumentacije so trenutno ustavljena na točki priprave prostorskega izvedbenega akta in pridobivanja zemljišč.

Sklep 2: Izvajalec sanacijskih del nadaljuje dela v skladu s podpisano pogodbo.

Sklep 3: MU MOM do junija 2017 pripravi projekt remediacije, kot način odprave ekološke nesreče z ustreznimi pilotnimi raziskavami.

Sklep 4: Izvajalec sanacijskih del na posebnem sestanku predstavi vodstvu MOM projektne možnosti za izpust prečrpanih, prečiščenih voda iz sanacijskih vodnjakov direktno v Dravo.

Sklep 5: MU MOM do februarja 2017 pripravi projekt ločitve meteornih in komunalnih voda na relaciji MOM reka Drava, s ciljem zmanjšati stroške sanacijskih del.

Sklep 6: MU MOM in Mariborski vodovod nadaljujeta z deli za razširitev Vrbanskega platoja, kot rezervnega vodnega vira in na projektu II. faze aktivne zaščite tega vodnega vira.

4)

Gospod Burnač je predstavil Program oskrbe s pitno vodo 2014-2017, v pripravi je program 2017-2021 in Razvojni program oskrbe s pitno vodo 2014-2020. Izpostavil je problematiko pomanjkanja sredstev za investicijsko vzdrževanje in investicije v vodovodno omrežje, za raziskave in sanacijo na

vodnih virih ter na omrežju. Pri investicijah v omrežje so cilji znižanje izgub vode do leta 2020 na 20 % in do leta 2030 na 15 % ter zmanjšanje neskladnih vzorcev pitne vode. Nujna je posodobitev sistemov z upoštevanjem najboljše razpoložljive tehnologije (BAT) ter varovanje obstoječih in vključevanje novih vodnih virov. Gospod Burnač je izpostavil nujnost celovite izgradnje II. faze aktivne zaščite na Vrbanškem platoju, ki vključuje tudi Mariborski otok in levi breg Drave. Predstavljeni so bili vsi postopki za zagotavljanje zastavljenih ciljev. Realizacija zastavljenih ciljev zahteva visoka investicijska sredstva in vlaganja v sistem vodooskrbe. Brezpogojno je potrebno vzdrževati, posodabljeni, nadzirati in ščititi obstoječe vodne vire. Vlaganja v sistem oskrbe s pitno vodo imajo velik pomen, zaradi tega je potrebno nujno doseči spremembo miselnosti, da je sitem oskrbe s pitno vodo lahko trajnostno vzdržen, kljub manjšemu vlaganju v omrežje.

Vedno pogostejši so pritiski na vodne vire, na primer sprememba dejavnosti letališča Maribor iz potniškega v tovorno, sprememba namembnosti zemljišč ob pobudah investitorjev na primer industrijska cona v Hočah in podobno. Ti pritiski na ožje vodovarstveno območje vodnih virov Dobrovce in Dravski dvor imajo lahko za vodne vire trajne posledice in sicer je povečano tveganje za onesnaženje.

SKLEP 7: Mariborski vodovod ugotavlja, da lokalne skupnosti (občine) namensko zbranih sredstev (omrežnine) ne vlagajo v vzdrževanje in investicije. To se kaže z upadom investicij od 01.01.2010 dalje. Zaradi tega komisija občine poziva, da je potrebno namensko zbrana sredstva (omrežnine) porabljati namensko.

SKLEP 8: Mariborski vodovod ugotavlja, da občine ne vlagajo zadostnih sredstev v vzdrževanje naprav in objektov. To se kaže s slabim stanjem vodooskrbnih objektov in prav tako s porastom odstotka neskladnih vzorcev. V kolikor se bo takšen trend nadaljeval bo potrebno vklopiti redno dezinfekcijo celotnega sistema (tudi v delu, kjer se dezinfekcija do sedaj ni izvajala). Komisija občine poziva, da povečajo vlaganja v redno vzdrževanje naprav in objektov.

SKLEP 9: Občine, ki jih s pitno vodo oskrbuje Mariborski vodovod nimajo sklenjenega dogovora oziroma ni pripravljene projektne dokumentacije za izgradnjo 2. faze aktivne zaščite in izgradnjo nadomestnega vodnega vira v Selniški Dobravi. Posledično omenjena projekta, ki sta strateško pomembna, stojita. Zaradi tega komisija apelira na občine, da sklenejo dogovor o izgradnji II. faze aktivne zaščite in izgradnjo nadomestnega vodnega vira v Selniški Dobravi.

Sklep 10: Ob investicijah v koncipiranje nove industrijske cone na območju Hoč, bo komisija opozorila Občino Hoče – Slivnica naj od Ministrstva za gospodarstvo zahteva participacijo v izgradnjo rezervnega vodnega vira na Vrbanškem platoju, kot kompenzacijo za rizike, ki jih industrijska dejavnost na območju Hoč prinaša v prostor.

Sklep 11: MOM in Mb vodovod pripravita strategijo trajnostnega varovanja vodnih virov, v primerih raznih pritiskov v zvezi z izgradnjo novih industrijskih con.

Sklep 12: MOM v skladu s 5. alinejo 3. točke 11. člena Uredbe o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanškega platoja, Limbuške dobrove in Dravskega polja uredi obračališče ob Ljubljanski cesti.

5)

Dr. Nataša Sovič je poročala o rezultatih imisijskega monitoringa tal, podzemnih in površinskih voda in sicer je iz rezultatov razvidno, da:

- Z dolgoletnim spremljanjem stanja podzemnih voda lahko potrdimo uspešnost programa za nižanje vsebnosti nitrata v podzemni svodi. Analize tal na vsebnost mineralnega dušika v tleh so vodilo za smiselno gnojenje na vodovarstvenih območjih. Učinek dela s ključnimi deležniki (svetovanje kmetom) je tako najbolj izrazit na območju Dravskega polja.
- Zaskrbljujoče so ponekod presežene mejne koncentracije za posamični pesticid v piezometrih v središču mesta Maribor atrazina in desetilatrazina (stara bremena) in metolaklora in terbutilazina (ugotoviti nepravilno uporabo na vodovarstvenih območjih).
- V centru mesta se v podzemnih vodah pojavljajo acetilsalicilna kislina in karbamazepin, kar kaže na vpliv komunalnih odpadnih voda.
- Najbolj obremenjen je Vinarski potok, kjer se vrednosti celokupnega fosforja gibljejo nad mejno vrednostjo 0,2mg/l, kar kaže na vtok komunalnih odpadnih voda.
- V potoku Ceršak izstopajo obremenitve z metolaklorom in terbutilazinom.

6)

Mag. Irena Kopač nam je predstavila poročilo o vplivih podnebnih sprememb na hidrološko stanje vodnih virov in napredovanje projekta FREEWAT. Glavni zaključki so:

- Trend dolgoletnega pretoka reke Drave ostaja relativno stabilen, kar je tudi posledica verige hidroelektrarn in upravljanja z zajeto vodo.
- Pregled vodne bilance na območju meteorološke postaje Maribor-Tabor v obdobju od leta 1961 do 2014 kaže, da ta pada tako na letnem povprečnem nivoju, kot tudi po vseh letnih časih; najnižji trend padanja vode je pomladi in največji poleti, kar 6 mesecev pa ima negativen trend z vrednostjo več kot -10 mm na desetletje.
- Pregled meteoroloških podatkov kaže, da se povprečna temperatura počasi zvišuje.
- Varna in trajna oskrba s pitno vodo v sedanjem času zahteva uporabo sodobnih orodij, kot so kompleksni modeli vodonosnikov za raziskovanje klimatskih sprememb.
- Projekt FREEWAT je javno odprto dostopno GIS integrirano modelno okolje za simulacijo količine in kvalitete površinske in podzemne vode. Model je bil narejen za črpališče Vrbanski plato.

7)

Problematiko nelegalnega parkirišča ob Vrbanski ulici pred drevoredom do šole Zavoda Antona Martina Slomška (ZAMS) je komisija obravnavala že leta 2012 in v 2014 in sicer s stališča varovanja podzemnih voda. MUVOON je posredoval dopis na Nadškofijo Maribor, ki je lastnik zemljišč, da neutrjene površine, kjer se odvija parkiranje, uredi v skladu s predpisi o vodovarstvenih območjih, saj je tak način parkiranja nevaren za podzemne vode Vrbanskega platoja. Parkirišče leži v ožjem vodovarstvenem območju na robu najožjega in je tudi kmetijsko zemljišče. Zaradi tega je bila lastniku teh zemljišč kot stranki v postopku kmetijske inšpektorice izdana inšpekcijska odločba ter je moral kmetijske površine zatraviti.

Na komisiji je inšpektorica za kmetijstvo predstavila postopke in problematiko.

Pod točko 8) - razprava in 9) - razno je komisija obravnavala anonimno informacijo inšpektorja za zdravje, da Snaga Maribor pri vzdrževanju okolja (tlakovanih in asfaltiranih poteh) za odstranjevanje plevela uporabljajo fitofarmacevtska sredstva (FFS), zato je v zvezi s tem bil sprejet naslednji sklep:

Sklep 13: MUVOON povpraša Snago Maribor o uporabi FFS in sicer katere snovi se uporabljajo, na kakšnih površinah, koliko je letna poraba in o tem poroča na naslednji seji komisije.

Obravnavali pa smo tudi pobudo MOM, da se mora v Ustavo RS nujno vpisati pravica do pitne vode in je komisija v zvezi s tem sprejela sklep:

Sklep 14: MUVOON posreduje članom predlog besedila vpisa pravice do pitne vode in ga člani potrdijo. Potrditve članov se posredujejo na Skupnost občin Slovenije.

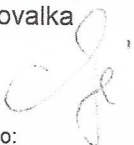
V času nastajanja tega zapisa pa so poslanci 17. novembra glasovali za vpis pravice do pitne vode v ustavo.

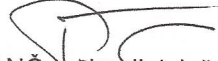
Sklepe smo oblikovali s pomočjo predavateljev te seje komisije.

Seja komisije se je zaključila okoli 13 ure.

Pripravil-a:

Olga MRAVLJE, univ. dipl. biol.
višja svetovalka

Brigita ČANČ, univ. dipl. inž., spec.
Predsednica komisije za pitno vodo

Posredovano:

- dr. Andreju Fištravcu, županu MOM
- Saša Pelko, podžupan MOM
- Simon Štrancar, direktorju MU:
- mag. Danilu Burnaču, direktorju Mariborskega vodovoda,
- mag. Suzani Prajnc, vodji MUVOON
- članom komisije za pitno vodo,
- predavateljem,
- vabljenim,
- občinam, ki sofinancirajo imisijski monitoring
- na spletno stran <http://www.maribor.si/okolje>